

ความที่สด

สำเนา

ที่ สม ๐๐๐๒/๑๑๔

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔๒๒ ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กทม. ๑๐๑๓๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่...) พ.ศ. ....

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ติดตามข้อมูลและพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ (ร่าง) พระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมรัฐสภาแล้ว มีความเห็นว่า บางประเด็นในร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว มีนัยสำคัญที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของชุมชนและสิทธิของบุคคล ซึ่งขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ รวมทั้งต่อกฎหมายอื่นๆ ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้การรับรองต่อแดนกรรมสิทธิ์ของบุคคลทั้งบนดินและใต้ดิน แม้จะมีการตีความว่า หมายเฉพาะเท่าที่ความสามารถของมนุษย์จะใช้ได้ แต่ตามร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๓ ระบุว่า การทำเหมืองใต้ดินผ่านใต้ดินของที่ดินใดที่มีไซท์ว่าง หากระดับความลึกจากผิวดินเกินกว่าหนึ่งร้อยเมตร ผู้ยื่นขอประทานบัตรไม่ต้องแสดงหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ขอมิสิทธิทำเหมืองในเขตที่ดินนั้นได้

แต่ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ดังนั้น การที่ระบุให้แดนกรรมสิทธิ์ของบุคคลมีเพียงไม่เกินหนึ่งร้อยเมตร ในขณะที่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการมีแดนกรรมสิทธิ์ครอบคลุมไปถึงที่ดินที่อยู่ลึกเกินกว่าหนึ่งร้อยเมตร ซึ่งหากประชาชนมีโอกาสและมีเครื่องมือเครื่องจักร ทุน ตลอดจนเทคโนโลยีเช่นเดียวกับผู้ประกอบการ ก็ย่อมจะดำเนินการได้เช่นเดียวกัน เช่นนี้ถือว่า ความในมาตรา ๘๘/๓ แห่งร่าง พระราชบัญญัติแร่ฉบับดังกล่าว เป็นการเลือกปฏิบัติ อันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

๒. ตามร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๖ ระบุว่า “เมื่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดินใด ได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ให้รัฐมนตรีประมวลข้อมูลต่อไปนี้นำเข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบราชการที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการกำหนดเงื่อนไขอันจำเป็นในประทานบัตรต่อไป...”

การระบุให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดิน จะต้องได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๗, มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ นั้น โดยผ่านความเห็นชอบคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ซึ่งมาตรา ๔๘ วรรค ๕ ระบุว่า จะต้องประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจะต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายสำหรับโครงการหรือกิจการนั้น หรือผู้แทนร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๕๖ วรรค ๒ บัญญัติว่า “การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วย

ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบ ก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว...”

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ กฎหมายหรือพระราชบัญญัติใดที่มีเนื้อหาสาระขัดแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ จะต้องมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ นั้นๆ ด้วยเหตุนี้ ข้อกำหนดในร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๗ จะต้องระบุให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองได้ดิน จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการชุดใดก็ตาม ซึ่งมีองค์ประกอบสอดคล้องกับที่ระบุไว้ตามเจตนารมณ์ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ วรรค ๒

๓. ร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๗ ระบุว่า กระบวนการการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย จะเริ่มต้นขึ้น ภายหลังจากจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองได้ดินเสร็จสิ้นไปแล้ว ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ ได้ให้ความคุ้มครองต่อสิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และสิทธิของบุคคล ในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เมื่อมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองได้ดินเสร็จสิ้นไปแล้ว จึงทำให้กระบวนการการมีส่วนร่วมไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเลย อันจะเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งในเวลาต่อมาเช่นกรณีโครงการของรัฐหลายโครงการที่ผ่านมา

๔. กรณีสิทธิของบุคคลและชุมชนในกระบวนการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ ตลอดจนมาตรา ๒๗๐ นั้น จะต้องหมายความว่าไม่เพียงเฉพาะผู้ที่อยู่ในบริเวณเขตประทานบัตรการทำเหมืองแร่เท่านั้น แต่จะต้องหมายรวมถึงประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง หรือในบริเวณอื่น ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองแร่นั้นๆ ซึ่งการตีความสิทธิของบุคคล จะต้องตีความโดยกว้าง คือ ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ผู้มีส่วนได้เสียโดยอ้อม และผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นประชาชนในฐานะเจ้าของทรัพยากรของชาติ

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) จึงขอเสนอให้มีการทบทวน หรือพิจารณายกเลิก (ร่าง) พระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อให้มีการศึกษารณคดีดังกล่าว โดยเริ่มต้นใหม่ เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและสิทธิของบุคคล ต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

จึงกราบเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายเสนห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย

โทร.๐-๒๒๑๕๒๕๗๒

โทรสาร ๐-๒๒๑๕๒๕๔๐

.....ร่าง
.....พิมพ์
.....ตรวจ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

422 ถนนพญาไท (ใกล้สะพานหัวช้าง) เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

โทรศัพท์ 0-22192961 โทรสาร 0-2219-2940

แถลงข่าวกรณีร่างพระราชบัญญัติแร่

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ถนนพญาไท คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีการแถลงข่าวกรณีการติดตามข้อมูลและพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ (ร่าง) พระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่...) พ.ศ... ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมรัฐสภาแล้ว และมีความเห็นว่า บางประเด็นในร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว มีนัยสำคัญที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของชุมชนและสิทธิของบุคคล ซึ่งขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ รวมทั้งต่อกฎหมายอื่นๆ ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้การรับรองต่อแดนกรรมสิทธิ์ของบุคคลทั้งบนดินและใต้ดิน แม้จะมีการตีความว่า หมายถึงเท่าที่ความสามารถของมนุษย์จะใช้ได้ แต่ตามร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๓ ระบุว่า การทำเหมืองใต้ดินผ่านใต้ดินของที่ดินใดที่มีใช้ที่ว่าง หากระดับความลึกจากผิวดินเกินกว่าหนึ่งร้อยเมตร ผู้ยื่นขอประทานบัตรไม่ต้องแสดงหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ขอมิสิทธิทำเหมืองในเขตที่ดินนั้นได้

แต่ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐ ระบุว่า "บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน" ดังนั้น การที่ระบุให้แดนกรรมสิทธิ์ของบุคคลมีเพียงไม่เกินหนึ่งร้อยเมตร ในขณะที่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการมีแดนกรรมสิทธิ์ครอบคลุมไปถึงที่ดินที่อยู่ลึกเกินกว่าหนึ่งร้อยเมตร ซึ่งหากประชาชนมีโอกาสและมีเครื่องมือเครื่องจักร ทูบ ดลอดจนเทคโนโลยีเช่นเดียวกับผู้ประกอบการ ก็ย่อมจะดำเนินการได้เช่นเดียวกัน เช่นนี้ถือว่า ความในมาตรา ๘๘/๓ แห่งร่าง พระราชบัญญัติแร่ฉบับดังกล่าว เป็นการเลือกปฏิบัติ อันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

๒. ตามร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๗ ระบุว่า "เมื่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดินใด ได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ให้รัฐมนตรีประมวลข้อมูลต่อไปนี้ เข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบราชการที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการกำหนดเงื่อนไขอันจำเป็นในประทานบัตรต่อไป ..."

การระบุให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดิน จะต้องได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๗, มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ นั้น โดยผ่านความเห็นชอบคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ซึ่งมาตรา ๔๘ วรรค ๕ ระบุว่า จะต้องประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจะต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายสำหรับโครงการหรือกิจการนั้น หรือผู้แทนร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๕๖ วรรค ๒ บัญญัติว่า " การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้"

องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว..."

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ กฎหมายหรือพระราชบัญญัติใดที่มีเนื้อหาสาระขัดแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ จะต้องมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ นั้นๆ ด้วยเหตุนี้ ข้อกำหนดในร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๗ จะต้องระบุให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดิน จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการชุดใดก็ตาม ซึ่งมีองค์ประกอบสอดคล้องกับที่ระบุไว้ตามเจตนารมณ์ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ วรรค ๒

๓. ร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๗ ระบุว่า กระบวนการการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย จะเริ่มต้นขึ้น ภายหลังการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดินเสร็จสิ้นไปแล้ว ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ ได้ให้ความคุ้มครองต่อสิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และสิทธิของบุคคล ในการมีส่วนร่วมในการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เมื่อมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดินเสร็จสิ้นไปแล้ว จึงทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเลย อันจะเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งในเวลาต่อมาเช่น กรณีโครงการของรัฐหลายโครงการที่ผ่านมา

๔. กรณีสิทธิของบุคคลและชุมชนในกระบวนการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ ตลอดจนมาตรา ๒๗๐ นั้น จะต้องหมายความว่าไม่เพียงเฉพาะผู้ที่อยู่ในบริเวณเขตประทานบัตรการทำเหมืองแร่เท่านั้น แต่จะต้องหมายรวมถึงประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง หรือในบริเวณอื่น ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองแร่นั้นๆ ซึ่งการตีความสิทธิของบุคคล จะต้องตีความโดยกว้าง คือ ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ผู้มีส่วนได้เสียโดยอ้อม และผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นประชาชนในฐานะเจ้าของทรัพยากรของชาติ

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) จึงได้มีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา และกรรมาธิการร่วมรัฐสภา ขอเสนอให้มีการทบทวน หรือพิจารณายกเลิก (ร่าง) พระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อให้มีการศึกษากรณีดังกล่าว โดยเริ่มต้นใหม่ เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และสิทธิของบุคคล ต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ความที่สุต

สำเนา

ที่ สม ๐๐๐๒/๑๒๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔๒๒ ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กทม. ๑๐๑๓๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่...) พ.ศ. ....
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ติดตามข้อมูลและพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ (ร่าง) พระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมรัฐสภาแล้ว มีความเห็นว่า บางประเด็นในร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว มีนัยสำคัญที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของชุมชนและสิทธิของบุคคล ซึ่งขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ รวมทั้งต่อกฎหมายอื่นๆ ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้การรับรองต่อแดนกรรมสิทธิ์ของบุคคลทั้งบนดินและใต้ดิน แม้จะมีการตีความว่า หมายเฉพาะเท่าที่ความสามารถของมนุษย์จะใช้ได้ แต่ตามร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๓ ระบุว่า การทำเหมืองใต้ดินผ่านใต้ดินของที่ดินใดที่มีโซ่ที่ว่าง หากระดับความลึกจากผิวดินเกินกว่าหนึ่งร้อยเมตร ผู้ยื่นขอประทานบัตรไม่ต้องแสดงหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ขอมิสิทธิทำเหมืองในเขตที่ดินนั้นได้

แต่ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ดังนั้น การที่ระบุให้แดนกรรมสิทธิ์ของบุคคลมีเพียงไม่เกินหนึ่งร้อยเมตร ในขณะที่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการมีแดนกรรมสิทธิ์ครอบคลุมไปถึงที่ดินที่อยู่ลึกเกินกว่าหนึ่งร้อยเมตร ซึ่งหากประชาชนมีโอกาสและมีเครื่องมือเครื่องจักร ทุน ตลอดจนเทคโนโลยีเช่นเดียวกับผู้ประกอบการ ก็ย่อมจะดำเนินการได้เช่นเดียวกัน เช่นนี้ถือว่า ความในมาตรา ๘๘/๓ แห่งร่าง พระราชบัญญัติแร่ฉบับดังกล่าว เป็นการเลือกปฏิบัติ อันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

๒. ตามร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๓ ระบุว่า “เมื่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดินใด ได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ให้รัฐมนตรีประมวลข้อมูลต่อไปนี้ เข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบราชการที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการกำหนดเงื่อนไขอันจำเป็นในประทานบัตรต่อไป...”

การระบุให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดิน จะต้องได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๗, มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ นั้น โดยผ่านความเห็นชอบคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ซึ่งมาตรา ๔๘ วรรค ๕ ระบุว่า จะต้องประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจะต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายสำหรับโครงการหรือกิจการนั้น หรือผู้แทนร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๕๖ วรรค ๒ บัญญัติว่า “การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วย

ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบ ก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว...”

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ กฎหมายหรือพระราชบัญญัติใดที่มีเนื้อหาสาระขัดแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ จะต้องมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ นั้นๆ ด้วยเหตุนี้ ข้อกำหนดในร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๗ จะต้องระบุให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองได้ดิน จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการชุดใดก็ตาม ซึ่งมีองค์ประกอบสอดคล้องกับที่ระบุไว้ตามเจตนารมณ์ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ วรรค ๒

๓. ร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๗ ระบุว่า กระบวนการการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย จะเริ่มต้นขึ้น ภายหลังจากจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองได้ดินเสร็จสิ้นไปแล้ว ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ ได้ให้ความคุ้มครองต่อสิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และสิทธิของบุคคล ในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เมื่อมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองได้ดินเสร็จสิ้นไปแล้ว จึงทำให้กระบวนการการมีส่วนร่วมไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเลย อันจะเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งในเวลาต่อมาเช่นกรณีโครงการของรัฐหลายโครงการที่ผ่านมา

๔. กรณีสิทธิของบุคคลและชุมชนในกระบวนการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ ตลอดจนมาตรา ๒๗๐ นั้น จะต้องหมายความว่าไม่เพียงเฉพาะผู้ที่อยู่ในบริเวณเขตประทานบัตรการทำเหมืองแร่เท่านั้น แต่จะต้องหมายรวมถึงประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง หรือในบริเวณอื่น ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองแร่นั้นๆ ซึ่งการตีความสิทธิของบุคคล จะต้องตีความโดยกว้าง คือ ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ผู้มีส่วนได้เสียโดยอ้อม และผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นประชาชนในฐานะเจ้าของทรัพยากรของชาติ

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) จึงขอเสนอให้มีการทบทวน หรือพิจารณายกเลิก (ร่าง) พระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อให้มีการศึกษากรณีดังกล่าว โดยเริ่มต้นใหม่ เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและสิทธิของบุคคล ต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายเสน่ห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย

โทร.๐-๒๒๑๕๒๕๗๒

โทรสาร ๐-๒๒๑๕๒๕๔๐

.....ร่าง
.....พิมพ์
.....ตรา

ฉบับที่ ๑๑๒

สัญญา

ที่ สม ๐๐๐๒/๑๒๑

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔๒๒ ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่...) พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานคณะกรรมการร่วมกัน เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่...) พ.ศ. .... รัฐสภา

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ติดตามข้อมูลและพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ (ร่าง) พระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมรัฐสภาแล้ว มีความเห็นว่า บางประเด็นในร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว มีนัยสำคัญที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของชุมชนและสิทธิของบุคคล ซึ่งขัดต่อทบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ รวมทั้งต่อกฎหมายอื่นๆ ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้การรับรองต่อแดนกรรมสิทธิ์ของบุคคลทั้งบนดินและใต้ดิน แม้จะมีการตีความว่า หมายเฉพาะเท่าที่ความสามารถของมนุษย์จะใช้ได้ แต่ตามร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๓ ระบุว่า การทำเหมืองใต้ดินผ่านใต้ดินของที่ดินใดที่มีไซท์ว่าง หากระดับความลึกจากผิวดินเกินกว่าหนึ่งร้อยเมตร ผู้ยื่นขอประทานบัตร ไม่ต้องแสดงหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ขอมิสิทธิทำเหมืองในเขตที่ดินนั้นได้

แต่ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ดังนั้น การที่ระบุให้แดนกรรมสิทธิ์ของบุคคลมีเพียงไม่เกินหนึ่งร้อยเมตร ในขณะที่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการมีแดนกรรมสิทธิ์ครอบคลุมไปถึงที่ดินที่อยู่ลึกเกินกว่าหนึ่งร้อยเมตร ซึ่งหากประชาชนมีโอกาสและมีเครื่องมือเครื่องจักร ทูน ตลอดจนเทคโนโลยีเช่นเดียวกับผู้ประกอบการ ก็ย่อมจะดำเนินการได้เช่นเดียวกัน เช่นนี้ถือว่า ความในมาตรา ๘๘/๓ แห่งร่าง พระราชบัญญัติแร่ฉบับดังกล่าว เป็นการเลือกปฏิบัติ อันเป็นการขัดต่อทบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

๒. ตามร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๓ ระบุว่า “เมื่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดินใด ได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ให้รัฐมนตรีประมวลข้อมูลต่อไปนี้ เข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบราชการที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการกำหนดเงื่อนไขอันจำเป็นในประทานบัตรต่อไป...”

การระบุให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดิน จะต้องได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๗, มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ นั้น โดยผ่านความเห็นชอบคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ซึ่งมาตรา ๔๘ วรรค ๕ ระบุว่า จะต้องประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจะต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายสำหรับโครงการหรือกิจการนั้น หรือผู้แทนร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๕๖ วรรค ๒ บัญญัติว่า “การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้อำนาจการอิสระ ซึ่งประกอบด้วย

ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบ ก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว...”

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ กฎหมายหรือพระราชบัญญัติใดที่มีเนื้อหาสาระขัดแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ จะต้องมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ นั้นๆ ด้วยเหตุนี้ ข้อกำหนดในร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๗ จะต้องระบุให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองได้ดิน จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการชุดใดก็ตาม ซึ่งมีองค์ประกอบสอดคล้องกับที่ระบุไว้ตามเจตนารมณ์ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ วรรค ๒

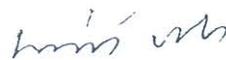
๓. ร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๗ ระบุว่า กระบวนการการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย จะเริ่มต้นขึ้น ภายหลังการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองได้ดินเสร็จสิ้นไปแล้ว ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ ได้ให้ความคุ้มครองต่อสิทธิชุมนุมท้องถิ่นดั้งเดิม และสิทธิของบุคคล ในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เมื่อมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองได้ดินเสร็จสิ้นไปแล้ว จึงทำให้กระบวนการการมีส่วนร่วมไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเลย อันจะเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งในเวลาต่อมาเช่นกรณีโครงการของรัฐหลายโครงการที่ผ่านมา

๔. กรณีสิทธิของบุคคลและชุมชนในกระบวนการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ ตลอดจนมาตรา ๒๗๐ นั้น จะต้องหมายความว่าไม่เพียงเฉพาะผู้ที่อยู่ในบริเวณเขตประทานบัตรการทำเหมืองแร่เท่านั้น แต่จะต้องหมายรวมถึงประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง หรือในบริเวณอื่น ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองแร่นั้นๆ ซึ่งการตีความสิทธิของบุคคล จะต้องตีความโดยกว้าง คือ ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ผู้มีส่วนได้เสียโดยอ้อม และผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นประชาชน ในฐานะเจ้าของทรัพยากรของชาติ

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) จึงขอเสนอให้มีการทบทวน หรือพิจารณายกเลิก (ร่าง) พระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... เพื่อให้มีการศึกษากรณีดังกล่าว โดยเริ่มต้นใหม่ เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและสิทธิของบุคคล ต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

จึงกราบเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายเสน่ห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย

โทร.๐-๒๒๑๕๒๕๗๒

โทรสาร ๐-๒๒๑๕๒๕๔๐

.....ร่าง
.....พิมพ์
.....

ด่วนที่สุด

สำเนา

ที่ สม ๐๐๐๒/๑๖๖

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔๒๒ ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่...) พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ติดตามข้อมูลและพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ (ร่าง) พระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมรัฐสภาแล้ว มีความเห็นว่า บางประเด็นในร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว มีนัยสำคัญที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของชุมชนและสิทธิของบุคคล ซึ่งขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ รวมทั้งต่อกฎหมายอื่นๆ ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้การรับรองต่อแดนกรรมสิทธิ์ของบุคคลทั้งบนดินและใต้ดิน แม้จะมีการตีความว่า หมายเฉพาะเท่าที่ความสามารถของมนุษย์จะใช้ได้ แต่ตามร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๑ ระบุว่า การทำเหมืองใต้ดินผ่านใต้ดินของที่ดินที่มีไซท์ที่ว่าง หากระดับความลึกจากผิวดินเกินกว่าหนึ่งร้อยเมตร ผู้ยื่นขอประทานบัตรไม่ต้องแสดงหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ขอมิสิทธิทำเหมืองในเขตที่ดินนั้นได้

แต่ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ดังนั้น การที่ระบุให้แดนกรรมสิทธิ์ของบุคคลมีเพียงไม่เกินหนึ่งร้อยเมตร ในขณะที่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการมีแดนกรรมสิทธิ์ครอบคลุมไปถึงที่ดินที่อยู่ลึกเกินกว่าหนึ่งร้อยเมตร ซึ่งหากประชาชนมีโอกาสและมีเครื่องมือเครื่องจักร ทน ตลอดจนเทคโนโลยีเช่นเดียวกับผู้ประกอบการ ก็ย่อมจะดำเนินการได้เช่นเดียวกัน เช่นนี้ถือว่า ความในมาตรา ๘๘/๑ แห่งร่าง พระราชบัญญัติแร่ฉบับดังกล่าว เป็นการเลือกปฏิบัติ อันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

๒. ตามร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๑ ระบุว่า “เมื่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดินใด ได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ให้รัฐมนตรีประมวลข้อมูลต่อไปนี้ เข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบราชการที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการกำหนดเงื่อนไขอันจำเป็นในประทานบัตรต่อไป...”

การระบุให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดิน จะต้องได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๗, มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ นั้น โดยผ่านความเห็นชอบคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ซึ่งมาตรา ๔๘ วรรค ๕ ระบุว่า จะต้องประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจะต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายสำหรับโครงการหรือกิจการนั้น หรือผู้แทนร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๕๖ วรรค ๒ บัญญัติว่า “การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้โอกาสการอิสระ ซึ่งประกอบด้วย

ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบ ก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว...”

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ กฎหมายหรือพระราชบัญญัติใดที่มีเนื้อหาสาระขัดแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ จะต้องมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ นั้นๆ ด้วยเหตุนี้ ข้อกำหนดในร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๗ จะต้องระบุให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองได้ดิน จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการชุดใดก็ตาม ซึ่งมีองค์ประกอบสอดคล้องกับที่ระบุไว้ตามเจตนารมณ์ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ วรรค ๒

๓. ร่างพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๘๘/๗ ระบุว่า กระบวนการการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย จะเริ่มต้นขึ้น ภายหลังจากจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองได้ดินเสร็จสิ้นไปแล้ว ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ ได้ให้ความคุ้มครองต่อสิทธิชุมนุมท้องถิ่นดั้งเดิม และสิทธิของบุคคล ในการมีส่วนร่วมในการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เมื่อมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองได้ดินเสร็จสิ้นไปแล้ว จึงทำให้กระบวนการมีส่วนร่วม ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเลย อันจะเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งในเวลาต่อมาเช่นกรณีโครงการของรัฐหลายโครงการที่ผ่านมา

๔. กรณีสิทธิของบุคคลและชุมชนในกระบวนการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ คลอดจนมาตรา ๒๗๐ นั้น จะต้องหมายความว่าไม่เพียงเฉพาะผู้ที่อยู่ในบริเวณเขตประทานบัตรการทำเหมืองแร่เท่านั้น แต่จะต้องหมายรวมถึงประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง หรือในบริเวณอื่น ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองแร่นั้นๆ ซึ่งการตีความสิทธิของบุคคล จะต้องตีความโดยกว้าง คือ ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ผู้มีส่วนได้เสียโดยอ้อม และผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นประชาชนในฐานะเจ้าของทรัพยากรของชาติ

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) จึงขอเสนอให้มีการทบทวน หรือพิจารณายกเลิก (ร่าง) พระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อให้มีการศึกษากรณีดังกล่าว โดยเริ่มต้นใหม่ เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและสิทธิของบุคคล ต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

--จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายเสนห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

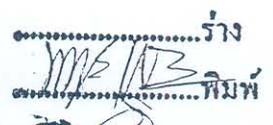
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย

โทร.๐-๒๒๑๕๒๕๖๒

โทรสาร ๐-๒๒๑๕๒๕๔๐

.....ร่าง
.....พิมพ์

ด่วนที่สุด

สำเนาฉบับ

ที่ สม ๐๐๐๒/๑๒๙

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔๒๒ ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ติดตามข้อมูลและพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ (ร่าง) พระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่...) พ.ศ... ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการการร่วมรัฐสภา และได้มีหนังสือที่ สม ๐๐๐๒/๑๑๙ เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ถึง ฯพณฯ แจ้งความเห็นบางประเด็นในร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ซึ่งมีนัยสำคัญที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของชุมชนและสิทธิของบุคคล ซึ่งขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ รวมทั้งต่อกฎหมายอื่นๆ ความละเอียดทราบแล้ว นั้น

เมื่อวันพุธที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดให้มีการระดมความคิดเห็นกรณีร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีนักวิชาการอิสระ องค์กรพัฒนาเอกชน และบุคคลทั่วไป รวมทั้งประชาชนและตัวแทนกองทัพที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายการประกอบกิจการเหมืองใต้ดิน (แร่โปแตช) เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว มีประเด็นเกี่ยวพันและส่งผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม สิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และสิทธิของบุคคล อีกทั้งยังมีประเด็นที่ขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ที่ประชุมซึ่งประกอบด้วย

๑. เครือข่ายทรัพยากรสิ่งแวดล้อมภาคอีสาน
๒. มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย
๓. สภานายความแห่งประเทศไทย
๔. ศูนย์ข้อมูลสิทธิมนุษยชนและสันติธรรม
๕. คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.)
๖. โครงการฟื้นฟูระบบนิเวศน์หนองหาน
๗. กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี
๘. กลุ่มเพื่อนประชาชน
๙. มูลนิธิเพื่อนช้าง
๑๐. มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม
๑๑. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๒. นางรตยา จันทรเศียร ในนามที่ปรึกษามูลนิธิสีบนาคะเสถียร
๑๓. นายจอห์น อึ้งภากรณ์ สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดกรุงเทพมหานคร
๑๔. อาจารย์ศศิณ เจลิมลาม อาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยรังสิต

จึงได้มีมติร่วมกันให้นำเสนอต่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาเป็นการเร่งด่วนในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ที่ประชุมขอให้รัฐบาลถอนร่างพระราชบัญญัติร่างฉบับดังกล่าว เพื่อให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติแร่ พุทธศักราช ๒๕๑๐ ทั้งฉบับ เนื่องจากขั้นตอนการอนุมัติประทานบัตรและการตรวจสอบ คุ่มครองผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากกิจการเหมืองแร่โดยรวม ยังขาดกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งที่ผ่านมาก่อให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรง ทั้งในระหว่างผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง และในระหว่างประชาชนด้วยกันเอง

๒. ที่ประชุมมีความเห็นให้รัฐบาลระงับการดำเนินการที่ผ่านมาแล้วเช่นให้ยกเลิกสัญญาที่รัฐบาลโดยกระทรวงอุตสาหกรรมได้ทำสัญญากับบริษัทเอเชีย แปซิฟิค โปแตช คอร์ปอเรชั่น จำกัด เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๓๖ รวมทั้ง ให้ระงับการออกอาชญาบัตรพิเศษโดยกระทรวงอุตสาหกรรมที่ให้แก่บริษัทเอเชีย แปซิฟิค โปแตช คอร์ปอเรชั่น จำกัด จำนวน ๕๓ แปลง เนื้อที่ ๕๒๘,๗๕๐ ไร่ อายุ ๓ ปี เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

๓. ที่ประชุมมีความเห็นว่าในโอกาสที่จะครบระยะเวลา ๕ ปี ของการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้รัฐบาลเร่งรัดการออกกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสิทธิชุมชน โดยเฉพาะการจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๕๖ และกฎหมายว่าด้วยกระบวนการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามมาตรา ๕๙ ของรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังแสดงความห่วงใยต่อสถานการณ์ความขัดแย้งที่กำลังเกิดขึ้นในพื้นที่ อันเนื่องมาจากการขาดกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติแร่รวมทั้งการลงนามในสัญญาและการอนุมัติออกอาชญาบัตรพิเศษระหว่างกระทรวงอุตสาหกรรมกับบริษัทเอเชีย แปซิฟิค โปแตช คอร์ปอเรชั่น จำกัด ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวอาจนำมาซึ่งความรุนแรงดังเช่นที่เกิดขึ้นมาแล้วในหลายๆ กรณี

ดังนั้น ในภาวะเร่งด่วนของสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น จึงขึ้นอยู่กับความตัดสินใจของรัฐบาลต่อการทบทวนและให้มีการยกเลิกร่างพระราชบัญญัติแร่ ซึ่งจะเป็นโอกาสดีในอันที่จะมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติแร่ พุทธศักราช ๒๕๑๐ ทั้งฉบับและจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายเสน่ห์ จามริก)

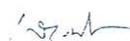
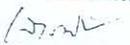
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย

โทร. ๐ ๒๒๑๙ ๒๙๕๙

โทรสาร ๐ ๒๑๙ ๒๙๕๐

.....ร่าง

.....พิมพ์

.....ตรวจ